

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca; ako je ta dan nedelja ali praznik, dan poprej.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gld. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravištvu „Mira“, v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Leto XV.

V Celovcu, 30. vinotoka 1896.

Štev. 30.

Otvoritev velikovške šole.

„To je dan, katerega je Gospod napravil“ — tako so v nedeljo dne 25. vinotoka klicali navdušeni rodoljubi, ki so se v tolikem številu zbrali ob slavnostni otvoritvi nove šole Ciril-Metodove družbe v Velikoven. Zares, bil je to krasen, za nas koroške Slovence velepomemben dan, ki ostane vsem udeležencem v trajnem spominu. Od vseh strani mile Koroške so prihiteli narodnjaki, za dobro stvar vneti Slovenci in Slovenke, in srčna radost se je brala iz obraza vseh, ker vsakdo se je veselil, da je dokončano važno delo, da je slovenski mladini po dolgem trudu in mnogih naporih zgrajen dom, v katerem se bode izobraževala in vzgojevala v pravem verskem in narodnem duhu.

Ljudstva se je zbralo na tisoče; prešteti udeležence, ki so prišli v posebno velikem številu iz bližnje okolice, iz podjunske doline in tudi iz drugih krajev Koroške, ni mogoče. Zastopane so bile mnoge naše podružnice sv. Cirila in Metoda. Posebno so se pokazali vrli domoljubi iz Šmihela, Globasnice in drugih krajev, ki so se pripeljali na vozéh, zalo okinčanih z narodnimi in cesarskimi zastavicami in mlaji. Izmed koroških rodoljubov, došlih na slavnost iz oddaljenih krajev, naj imenujemo: preč. g. prošta L. Serajnik-a in č. g. komendatorja Mat. Šervicelj-na; župnike: A. Ledvinko, V. Šumah, Lenc; g. grofa Oskar Christalnigg; spoštovane gospodarje: Wutti, Prosekar, Ure, poleg mnogih, mnogih drugih. Izven Koroške so nas počastili: iz Ljubljane vč. g. posl. A. Koblar kot zastopnik glavnega odbora, preč. g. stolni kanonik Andr. Kalan, bl. g. dr. Iv. Tavčar z blagorodno gospo soprogo, g. trg. Orosi. Dolenc, g. dr. Janko Brejc; iz Maribora sta prihitela z zastopnicami šolskih sester preč. g. vodja in stolni kanonik dr. Mlakar ter č. g. prefekt Fr. Korošec.

Šola sama je bila praznično okinčana z mnogimi zastavami v narodnih, cesarskih in koroških bojah. Nad vhodi v šolski vrt sta bila napravljena lepa slavoloka z napisi: „Dobro došli!“ in „Vse za vero, dom, cesarja!“ Tudi raz cerkvenega stolpa so plapolale zastave.

I. Cerkvena slavnost.

Po 10. uri, ko so dospeli tuji gostje k šoli, pomikal se je dolgi spreved zbrane množice, na čelu otroci s šolskimi sestrami, v farno cerkev sv. Ruperta, ki je bila do zadnjega kotička napolnjena vernikov. Ko so pevci odpeli pesen, stopi na leco vč. g. vikar Valentin Podgore in spregovori nekako tako-le:

„Ali more mati pozabiti svojega otroka, da bi se ga ne usmilila?“ (Iz. 49, 15.) — Ni je ljubezni, ki bi bila trdnejša, nežnejša, kakor ljubezen matere do otrok, katero si je Bog sam vzel za vzgled svoje ljubezni do ljudstva. Taka ljubeznjiva mati je okoličanom velikovskim slovenska domovina, ki se je usmilila mladine. Uboga je ta mati, a zato je njena ljubezen le še bolj goreča in v tej ljubezni je postavila novo lepo šolo.

Vsakdo hrepeni po sreči, ali kje pravo srečo najdemo? Le v pravi pokorščini do Boga in zvestem izpolnjevanju njegovih zapovedij. Bogastvo, čast, užitek človeka ne morejo stalno osrečiti. Biti zvesti Bogu, se bodo otroci učili v novi šoli, otroci, katerim je Bog postavil stariše in učnike za varihe. Le-ti imajo do otrok mnogo dolžnostij, namreč: 1.) Ljubiti jih s pravo krščansko ljubeznijo. In res, s krščansko ljubeznijo bodo ljubile č. šolske sestre otroke, izročene jim v poduk, ker iz ljubezni do Boga posvečujejo otrokom svoje življenje. — 2.) Poskrbeti jim potrebnega živeža in nauka. „Zlat nauk več velja, kakor zlat denar“, pravijo Slomšek. In zlate nauke bodo sprejemali otroci v novi šoli, nauke, ki so mladini to, kar je sonce rožicam. — 3.) Dajati mladini lepe vzglede. Vsak oče in mati ter učitelj bodi

Kipa sv. Cirila in Metoda na družbini šoli pri Velikoven.

otroku „vzglede v besedi, v obnašanju, v ljubezni, v veri in čistosti.“ (I. Tim. 4.) V novi šoli bodo imeli otroci take vzglede. Nauk obrodi pravi sad še-le, ko ga spremljajo lepi vzglede. — 4.) Brez prenehanja za otroke moliti. Tisti ni kaj, ki seje, tudi tisti ne, ki priliha, marveč tisti, ki daje rast, t. j. Bog; on mora tudi pomagati, če naj naš trud pri mladini obrodi dobrega sadu. — Selo v opisanem duhu smo dobili, take šole moramo se s celim srcem veseliti. Dolžnost naša je, da novo šolo podpiramo z vsemi močmi, dolžnost slovenskih mater posebno, da se č. šolskim sestram približujejo z zaupanjem in ljubeznijo.

Na to č. g. govornik priporoča mladino čast. šolskim sestram, se zahvali vsem dobrotnikom šole ter prosi Boga obilnega blagoslova za novo šolo in za vse Slovence, da ohranijo trdno vero katoliško in ljubezen do slovenske domovine.

To so glavne misli lepega cerkvenega govora, katerega zlate nauke naj bi si utisnili v srce zlasti slovenski stariši.

Slovesno sv. mašo je daroval preč. g. dekan Jan. Wieser ob asistenci čč. gg. župnika A. Gabron-a, mestnega kaplana Jos. Rozman-a in provizorja J. Hribarja. Cerkveno petje so jako točno in lepo oskrbeli vrli pevci iz Kloštra pod vodstvom preč. g. župnika Fr. Korman-a.

Po sv. maši se je odpela zahvalna pesem „Te Deum“, potem pa se je pomikal spreved z banderi iz cerkve k blagoslovljeni novi šoli. Med potjo so se molile litanije. Blagoslovil je šolo preč. g. dekan Wieser. Lepe so molitve in ceremonije, s katerimi se novo poslopje izroča svojemu namenu. Naj bi se želje, izrečene v cerkvenih molitvah, izpolnile in nebeški blagoslov vedno rosil na novo šolo, na učiteljice in učečo se mladino!

2. Slavnostno zborovanje.

Ko je bilo šolsko poslopje, koje so si udeleženci ogledali tudi v posameznih delih ter občudovali lepo ureditev, blagoslovljeno, vršilo se je na prostornem vrtu slavnostno zborovanje podružnice sv. Cirila in Metoda za Velikovec in okolico. Vrt je bil poln ljudstva, ki je nepremično stalo, poslušalo govornike in navdušeno pritrjevalo vnetim besedam. Bil je slikovit prizor. Sonce je toplo sijalo, nebo jasno gledalo po tolikem deževju na nas, kakor bi se z nami veselilo našega dela!

Gg. pevci iz Kloštra so najprej odpeli pesen

„Naša zvezda“, spremljano na harmoniji. Potem je g. Vek. Legat s prisrčnimi besedami pozdravil vse došle Slovence in Slovenke, zlasti drage goste iz sosednih slovenskih dežel.

Slavnostni govor je govoril č. g. stolni kaplan Matevž Ražun. Govoril je ognjevito, prepričevalno, da so vsi poslušalci pazljivo sledili krasnim besedam.

Slavnostni govor.

Kakšno veselje, dragi zborovalci! Solnce nam tako milo sije; zvonovi s stolpa, kako radostno donijo; in topiči, ali jih slišite, kako i oni na ves glas oznanjajo veselje in radost na daleč okrog? In tudi nam, vrle Slovenke, dragi Slovenci, tudi nam vesolja triplje srce! O kaka radost, toliko navdušenih rodoljubov videti zbranih, od daleč in blizu došlih na veseli praznik koroških Slovencev!

Na veseli praznik koroških Slovencev! Kako pa to? Se sme in more tudi koroški Slovenec veseliti? Znano je celemu svetu, kako trda se nam godi, kako zdihujemo in umiramo pod težko butaro narodne sužnosti! Kako pa to, da danes veselja poskakujemo? Je mar prišel zaželjeni rešitelj, ki je „razdrobil težke spone, da prost je zopet tužni Korotan?“

Dragi moji, kaj poprašujemo po vzroku našega današnjega veselja? Saj imamo v svojih srcih vsi eno misel, vsi eno in isto upanje, isto nado, da — dovolite mi besede pesnika Gregorčiča: „Kalvarijo svojo naš rod je imel in dneve prebridke trpljenja; a zdaj — danes — mu rešitve je zor zažarel: napočil mu dan je vstajenja!“

Kaj ne, zbrani rojaki, da sem jo uganil: to je vzrok našega veselja! To nam je razvedrilo sicer tužno oko in ga napolnilo s solzami veselja, ker nam je današnji dan prinesel zoro narodnega vstajenja, upanje, ki je že tako celo pojemale v naših srcih! Danes se dviga na novo; danes postalo je krepko, postalo je živo in močno! S silo prodira iz tesnega srca na jasni dan v krepkih slovenskih glasovih: Danes začnemo koroški Slovenci zopet živeti! Novo življenje, nova moč nam dohaja; vánjo zaupamo, da nas bode utrdila in ohranila trdne in krepke!

In od kod prihaja ta moč? Kdo je, ki nas navdaja z novim, tako trdnim zaupanjem?

Ozrite se sem na to-le poslopje; pogledjte nad vhodna vrata: od ondod se blesti odgovor v zlatih črkah; naša nada, naše upanje je: „Národna šola!“ Ona nam bode studenec, iz katerega bomo zajemali novo moč in novo srčnost! Ona nam bode mogočni steber, ob katerega se bomo upirali ob času nevarnosti! Nánjo uprti, dragi Slovenci, bomo srčno zaukali: „Naj tedaj nad nami strašna burja naj se znese, skala poka, dob se lomi, zemlja naj se trese: bratje, mi stojimo trši, kakor zid ograde!“

Odtod naše veselje, odtod naša radost današnji dan! Saj je to rojstni dan naše „Národne šole“ — lahko rečem: prve slovenske šole na Koroškem!

Kdo bi se pa tudi ne veselil? Pogledjte vendar, mile Slovenke, dragi Slovenci, prelepo poslopje, za nas borne Slovence prekrasno palačo! — Mnogo truda nas je stala prelepa hiša, mnogo skrbij in mnogo žrtev od vseh strani — in zdaj je veselje tem večje, in tem bolj ljuba in draga nam je naša „Národna šola!“ Tem večje ko so bile težave, preden je stala pred nami, kakoršno jo vidite, s tem večjim veseljem jo gledamo danes!

„Zrno do zrna pogača, kamen do kamna palača!“ — ste že videli kdaj tako očitno dokazano resnico znanega slovenskega pregovora?

Zrno za zrnem zbirale so podružnice sv. Cirila in Metoda po celem Slovenskem darove za

velikovško šolo, in — zrno za zrnem pokladale so vrle Slovenke in požrtvovalni rojaki krono za krono „domovini na oltar!“ In v pravem pomenu besede: kamen do kamna so dovažali tukajšnji okoličani, opeko do opeke, pesek do peska, bruno do bruna — tako dolgo, dokler se vsi ti darovi, vse te žrtve, ves ta trud in vse te skrbi niso združile v prelepo „Národno šolo“ v Št. Rupertu pri Velikovcu!

„Viribus unitis!“ dà: z združenimi močmi je slovenski rod postavil našo „Národno šolo“, z združenimi močmi, katerim se čudijo i tisti, ki sicer za nas nimajo ni dobre besede. Zato se pa danes tudi s ponosom in z združenim veseljem veseli vsa Slovenija prekrasnega sadu one vzvišene, one res krščanske, bratske ljubezni, ki ne gleda na osebo, ampak na dobro reč!

Na dobro reč, dragi rojaki! „Duh je, ki oživilja“, te besede sv. pisma veljajo tudi za današnjo slavnost! Četudi nas namreč pogled na prekrasno poslopje navdaja z veseljem, glavno veselje prihaja od drugod: „Duh je, ki oživilja!“ Duh je, ki radost, up in srčnost vliva v naša srca: duh naše „Národne šole“, duh verni in národni, duh, ki sta ga našim prednikom prinesla sv. brata Ciril in Metod in ktere bode pod varstvom sv. Cirila in Metoda slovenski mladini vlivale naše vrle šolske sestre!

Novo šolo smo dobili! — „Šola pa, če prava ni, je bolje, da je ni!“ — pravijo slavnoznani škof Slomšek.

In res je tako! Kakor zdravilo, ako ni pravo, ne samo nič ne pomaga, ampak le škoduje; in kakor hrana, če je pokvarjena, ne samo ne krepča trupla, ampak ga slabi in mu napravlja raznovrstne bolezni: ravno tako je tudi s šolo! Če ni prava, če ni dobra, ne samo nič ne koristi, ampak sila veliko škoduje. Zato pravijo Slomšek: „Šola pa, če prava ni, je bolje, da je ni!“

Kdo bi o tem dvomil, da so šole same na sebi koristne, da so potrebne? Kdo bi mogel le za trenutek trditi, da šol ni treba, da so brez vrednosti in brez koristi? Ne, dragi poslušalci! Tudi mi in ravno mi, tako razupiti konservativni Slovenci, katerim se tako pogosto očita, da smo nasprotniki šole, da smo mračnjaki, ki si pri ljudstvu želimo in hočemo temo nevednosti: tudi mi in ravno mi imamo odkritosrečno prepričanje, da so šole potrebne! In cerkev, kateri se predbaciva, da je sovražnica omike in znanosti: ravno cerkev je že davno prej, ko še nobenega široko-ustnega naprednjaka površna učenost ni razsvetljevala teme nevednosti, ravno cerkev je z dejanjem in ne z jezikom pokazala, kako zelo ceni šolo! Hočete dokazov? Odprite knjigo zgodovine: vsaka njena stran nam to spričuje! — Prof. dr. A. Cigoj piše v svoji knjigi: „Socijalno delovanje sv. kat. cerkve“: „Z razširjevanjem krščanske vere razširjale so se ob enem tudi šole. Katehetska šola v Aleksandriji (od l. 160—195.), na kateri se je učil in pozneje sam poučeval učen Origen, priča, da je katoliška cerkev že zgodaj skrbela za učitelje in pouk. V Edesi v Siriji je ob koncu 2. stoletja pobožni in učen Protogon učil fante brati in pisati. Od konca 2. stoletja najdemo šole skoro pri vseh škofijah na vzhodu in zahodu...“ — in tako gre naprej skoro vsa stoletja. Ko se država niti zmenila ni za šole, je bila cerkev jedina, ki je skrbela za pouk in omiko ljudstva; cerkev jedina je ustanavljala in vzdrževala šole! S tem pa je mnogo koristila in je storila veliko dobrega, ker dobre šole so vir in podlaga časne in večne sreče ljudstva. — A le dobre šole so národu sreča — slaba šola pa, ki prava ni, je bolje, da je ni!

In žalibog, da moramo skoro o vseh naših sedanjih šolah reči: v marsičem bi bilo bolje, ko bi jih ne bilo, zato, ker niso prave! — Prave pa niso že po svoji uravnavi, ker so sestavljene na brezverski podlagi, na postavi, ki so jo papež imenovali „leges abominabiles“ — ostudnoškodljive postave.

Šola, dragi zborovalci, ki nima za prvo in najiminitnejše to, kar je res najiminitnejše, namreč v nebesih Boga, v človeku pa dušo, taka šola ni in ne more prava biti! Slovenci! Bog nas je ustvaril — ustvaril nas je iz duše in telesa — ustvaril nas je za večna nebesa! Zato je pa tudi naša dolžnost bolj in bolj spoznavati svojega Boga in ga spoštovati kot svojega najvišjega Gospodarja! Naša dolžnost je skrbeti ne samo za truplo, ampak tudi in pred vsem za dušo, ker je imenitnejša od trupla in neumrjoča! In naša dolžnost je, skrbeti ne le za minljivi svet, ampak z veliko večjo skrbjo si prizadevati tudi za srečno večnost! Na tej podlagi mora stati vsaka prava šola — in šola, ki te podlage nima in se na te resnice ne ozira že po svoji osnovi, taka šola prava ni! Šola pa, ki prava ni, je bolje, da je ni!

„Ako šola ni v tesni zvezi s cerkvijo in s krščansko družino, je najhujša sovražnica obeh. Taka šola je nasprotna družini in nasprotna cerkvi, ki srca mladine odtujaše starišem in cerkvenemu duhu ter jih vzgaja v brezverne, ali gledé na vero vsaj čisto mlačne ljudi“ — tako so se izrekli nemški škofje l. 1872. Da je to resnica, kdo bi se o tem ne bil prepričal že toliko in tolikokrat? — Šola pa, ki donaša takšen sad, ne more prava biti — in bolje bi bilo, da je ni!

Dalje! Uspešen poduk mogoč je edino le s pomočjo jezika, ktere učenci umejo, to je: v materinem jeziku! — Tako nas uči zdrava pamet, ki pravi, da se reči, ktere ne razumem, tudi ne morem naučiti tako, da bi si jo ohranil za življenje! Tako nas učijo vsi trezni vzgojevalci mladine, ki trdijo, da mladino poučevati v tujem, jej neznanem jeziku, se pravi: prazno slamo mlatiti! „Je sicer veliko ropotanja, pa malo zrnja!“ To nas uči tudi zgodovina omike vseh národov, ki pripoveduje, da so vsi tisti, ki so kak národ povzdignili do višje omike, to dosegli s pomočjo materinega jezika tistega národa! — In vendar: kljub zdravi pameti, kljub naukom vseh pametnih vzgojevalcev mladine, in kljub naukom zgodovine, ki je vendar „magistra vitae“ — učiteljica za življenje: kljub vsemu temu so vse šole po slovenskem Koroškem — izvzemši tri — vse nemške! Take šole pa prave niso! In šola, ki prava ni, je bolje, da je ni!

Se nekaj, dragi rojaki! Popotnik je človek na svetu. „Srečno svojo pot hoditi, ima mladino dobra šola učiti — dobra šola za življenje!“ — Za življenje pa — dovolite mi vprašanje: Zadostuje-li za življenje, če človek zna brati, pisati, računati? Če pozna zgodovino, naravoslovje in Bog vé kaj še? — Dragi moji! Koliko jih je, ki so se veliko učili in tudi mnogo kaj znajo, ki so res učeni ljudje, — a „življenja srečno pot hoditi“ pa le ne znajo, ker je glava sicer polna, srce pa je prazno! Ne in stokrat ne: znanje samo, naj bo še tako veliko; učenost, naj bo še tako občudovanja vredna: sami nista v stanu utemeljiti srečnega življenja niti za ta svet! Za to je treba še več: potreba je dobrega srca, trdne volje, trdnega značaja! A ravno to naše šole večinoma zanemarjajo, in rekel bi: morajo zanemarjati, ker so že tako uravnane, da jim je prva in glavna reč znanje; za vzgojo srca pa ni časa ne volje, pa tudi ne edino uspešnega sredstva, ki se imenuje vera! Tudi radi tega naše šole niso prave, — in še enkrat rečem: Šola pa, če prava ni, je bolje, da je ni!

Drugačna pa bode naša „Národna šola“, ki bode šola po duhu sv. Cirila in Metoda!

Kaj sta bila in sta nam še sv. brata Ciril in Metod, vam je znano: onadva sta apostola Slovanov; prinesla sta nam sv. vero — v slovenskem jeziku.

Bili so časi, ko še naši predniki Slovenci niso bili kristijani — častili in molili so krive bogove. Vera starih Slovanov je bila sicer blažja, je bila boljša, kakor so bile vere marsikterih drugih malikovalcev: a prava, zveličavna vera pa le ni bila. One vere naši predniki niso poznali, ki tako odločno odgovarja na vprašanja: Odkod in zakaj je človek? Neznana jim je bila vera, ki nas uči Boga ljubiti in ga zaupljivo klicati: „Oče naš, kateri si v nebesih!“ Naši predniki so sicer verovali v neumrjočnost človeške duše, verovali so v večno življenje — niso pa poznali in niso imeli tiste podpore, one močne hrane, ki daje večno zveličanje. Vse to sta jih učila sv. brata Ciril in Metod, ki sta jim prinesla „v desnici sv. križ, v levici zlate knjige, navdihnjene z nebes!“

V tem duhu sv. Cirila in Metoda bode delala tudi naša „Národna šola“ in mora delati tem bolj, ker druge šole tega ne delajo v isti meri, kakor bi bilo potrebno! — Res je, da smo Slovenci že katoličani, in menda smo tudi prav vereni in pobožni národ. Ravno tako je pa tudi res, da med nami živa vera pojema tako celó, da se je po pravici bati — ne za vero, pač pa za verni slovenski rod! Posebno mladina je, ki se izstopivša iz šole za vse drugo bolj briga, kakor za vero, in posebno mladi priraščaj slovenskega národa je, ki se svoje nevere prav nič ne sramuje, marveč se ž njo celó še ponaša — tudi že na kmetih. To pa zato, ker že v marsikteri družini ni več one žive vernosti, ki mora vzgojo prešinjati, da donaša dober in ne piškav sad — in to pred vsem tudi zato, ker naše brezverne šole nikakor ne morejo mladine učiti istega spoštovanja do vere in istega prepričanja o njenem božjem izviru, ki človeku daje moč, vero spoštovati tudi tedaj, ko jo drugi zaničujejo!

Kar pa zanemarja družina in česar ne mo-

rejo storiti druge šole, to naj bi izvrševala naša „Národna šola!“ Kot drugi Ciril in Metod naj ogreva in vnema mlada srca za nebeski nauk najboljšega prijatelja mladine; z dobrim vzgledom naj jih navaja poštenega krščanskega življenja! Kot drugi Ciril in Metod naj pa tudi slovenske otroke uči ljubiti in spoštovati svojo slovensko besedo, svoj materin jezik!

„Po nemščini se je svoje dni v naše kraje vrinila kriva vera, po nemščini se nam tudi v naših časih ponuja.“ Mar temu ni tako? Kdor misli, da to ni res, naj mi tukaj na Koroškem imenuje le enega Slovenca, ki ljubi svoj rod in svoj materin jezik, a ni ob enem tudi veren katoličan! Ne najdete ga! „Ako smo trdni Slovenci, smo tudi zvesti kristijani“, so rekli že imenovani škof Slomšek.

Sv. Ciril in Metod sta naše prednike učila v njihovem materinem, slovenskem jeziku, in ker še Slovenci takrat niso imeli svojih slovenskih črk, sta jim iznašla posebne, staroslovenske pismenke in sta jim na slovenski jezik prestavila sv. pismo.

Tako bode delala tudi naša „Národna šola!“ Slovenski jezik jej bode pripomoček, s katerim bode učila njeni skrbi izročeno deco; slovenski jezik jej bode pa tudi glavni predmet, ktere ga šolarje dobro naučiti jej bode glavna skrb.

Drage Slovenke! vrli rojaki! Mar nismo Slovenci po krvi in po jeziku? Mar se ne pretaka slovenska kri po naših žilah? Mar ni zemlja, na kateri je tekla naša zibelka in ktera nas redi: mar to ni zemlja slovenska? In pesmice, ktere so mamka peli ob naših zibelkah, ali niso slovenske — in glasovi, ki so prvi došli na naša ušesa: ali niso bili slovenski? In besede, prve besede, ki jih je ječljal naš jezik: ali to niso bili nam mili glasi slovenski? — In te besede, te glasove, mile mi sestrice slovenske, dragi mi bratje slovenski: te besede materine naj bi mi ne spoštovali, te besede naj bi mi ne cenili više, kakor kak drug jezik? To besedo materino naj bi mi zametavali in naj bi se poprijeli drugih, nam tujih glasov? — Pač si mnogi to želijo, zato so nam usilili nemškutarske šole, za ktere ne maramo! A te želje jim ne spolnimo! Tako nehvaležni svojemu materinemu jeziku nočemo biti! Marveč radi ga hočemo imeti, spoštovati ga hočemo in paziti, da ga ne pokvarimo ali celó ne zgubimo!

Ti pa, naša mila „Národna šola“, ti nam likaj naš materni jezik slovenski, ti nam ga pili, ti ga uči našo mladino tako lepega, tako milega govoriti, kakoršen je! Očisti ga v ustih naših istih grdih peg, s katerimi so ga oskrunile nemčurske šole! Ti, „Národna šola“ naša, ti moraš dokazati, da naš jezik ni grd, da ni spakedrana zmes iz drugih jezikov! Ti moraš in bodeš dokazala, da tudi tukaj na slovenskem Koroškem je edino le slovenščina pravo sredstvo uspešnega poduka v šoli!

Dà, ti: „Národna šola!“ ti mladež našo druž! Da veri, domu, carju zvesto služi: Za to že nežna srca navdušuj! Pred vsem jih uči jezik spoštovati, Ki v njem pri zibelki je pela mati: Domači jezik, pótlej še le tuj!“

Včeraj mi je poslal prijatelj iz Kranjskega 10 kron za našo velikovško šolo in je pridejal željo: „Želim, da bi vam bila nova šola mejnik med hudo preteklostjo in srečnejšo bodočnostjo!“

S to željo, dragi rojaki, sklepam tudi jaz svoj govor! Bog daj in sv. Ciril in Metod nam to izprosita: da z današnjim dnevom se nam začnejo boljši časi; da z današnjim dnevom minejo dnevi prebridki trpljenja in napoči zora národne vstajenja i nam koroškim Slovencem!

Burno odobravanje je sledilo vnetim besedam.

G. blagajnik glavne družbe, državni poslanec A. Koblar, spregovori potem nekako tako-le: „To je dan, ktere ga je Gospod napravil“, ne le, ker nam je po tolikem deževju zopet zasijalo milo solnce, marveč ker z otvoritvijo nove národne šole tudi koroškim Slovencem zasije zarja boljše bodočnosti. Pozdravlja zbor v imenu odsotnega družbinega predsednika, se zahvaljuje vsem, ki so na ta ali oni način pripomogli k šoli, izroči č. predstojnici ključ hiše ter pristavi, da se šolskim sestram danes izroča še drugi ključ v višjem pomenu, da namreč z dobrim naukom odpirajo mladini pot k pravi veri in národni omiki.“

Preč. g. kanonik dr. Mlakar predstavlja z daljšim nagovorom č. šolske sestre in opiše njih postanek, razvitek in blagonsno delovanje po

raznih šolah na Slovenskem. Postanek č. šolskih sester kaže, kako iz malega raste veliko. Sestre obljubujejo, da hočejo vse svoje življenje posvetiti le učeči se mladini, to bodejo gotovo tudi izpolnile, samó da jih i mi zadosti podpiramo. Govornik se zahvali odboru družbe sv. Cirila in Metoda, da je pozval šolske sestre tudi na Koroško, želi, da ostane blagoslov božji na tej hiši, da napoči boljša bodočnost tudi koroškim Slovencem, da ostane navdušenje in da sestre prav dobro in srečno izvršujejo svoje delo. (Odobranje.)

G. kaplan J. Rozman poudarja, da se moramo današnje slavnosti veseliti ne le kot Slovenci, temveč še posebno tudi kot Avstrijci; zakaj nova šola nam bo vzgojevala dobre katoličane, a katoličan je tudi dober državljani; šola nam bo vzgojevala vrle Slovence in Slovenci so ter ostanejo tudi zvesti Avstrijci. Predlaga torej, naj veliki slavnostni zbor sporoči presvitemu cesarju udanostno izjavo navzočih. — Navzoči so predlogu pritrdili z gromovitimi „živio“-klici, zagrmeli so topiči in slovesni trenotek je zopet pokazal, kako ljubi Slovenec svojega dobrega cesarja!

Odposlala se je, izvršujoč ta sklep, sledeča brzojavka:

Cesarska kabinetna pisarna
na Dunaju.

Na tisoče zbranih Slovencev pri slovesni otvoritvi slovenske ljudske šole v Velikovu izraža ob tej slovesni priliki Njega Veličanstvu neomajeno zvestobo in udanost.

Treiber, župnik v Št. Rupertu.

V sklepem govoru se g. V. Legat zahvaljuje družbi sv. Cirila in Metoda, da nam je postavila šolo; vsem dobrotnikom širom slovenske zemlje, ki so na ta ali oni način pripomogli z darovi; kmetom, ki so darovali in dovažali blago za šolo, posebno pa se spominja gosp. župnika Treiberja, ki se je neumorno trudil in delal za šolo, ki se je z železno voljo poprijel dela in se ni ustrašil nobene zapreke, četudi teh ni bilo malo, in kteremu gre največja zahvala, da se že veselimo svojega narodnega doma, slovenske šole velikovške. (Burno pritrdjevanje.) Na-to govornik s trikratnimi živahnimi „Slava“-in „Živio“-klici zaključil zborovanje, pevci pa zapojó cesarsko pesen.

Ura je šla že na dve, ko se je končalo zborovanje. Ves čas so stale množice nepremično, niti najmanjša stvar nas ni motila.

3. Banket.

Ob 2. uri se je pričel v gostilnici gospé Ane Aufmuth v Velikovu banket s prosto zabavo in petjem. Udeležilo se je banketa veliko število rodoljubov iz vseh stanov. Petje je oskrbovalo pevsko društvo „Gorotan“, ki je neutrudno prepevalo domače pesmi in z njimi navduševalo navzoče. Oglasili so se tudi Kotmirski pevci. Spregovorila se je dolga vrsta navdušenih in navdušujočih napitnic. Najvažnejše naj omenimo:

Preč. g. dekan Wieser s pristrčnimi besedami pozdravlja vse došle goste in nazdravlja presvitemu cesarju. Vsi tej zdravici burno pritrdijo in stojé pojejo cesarsko pesem.

Vč. g. posl. A. Koblar lepo nazdravlja prezasluznemu č. g. župniku Fr. Treiberju, ki se je toliko trudil, toliko delal in žrtvoval za našo šolo. Živahno so vsi pritrdjevali in hvala ljudstva bodi č. g. župniku v plačilo za obilni trud.

Č. g. Treiber poudarja, da se imamo v prvi vrsti zahvaliti Bogu, ki je očividno blagoslovil naše delo, potem družbinemu glavnemu odboru in vrlim kmetom iz okolice, ter napije družbi sv. Cirila in Metoda, njenemu odboru in vrlému ter požrtvovalnemu predsedniku vodju Tomo Zupanu.

Vč. g. Andrej Kalan, stolni kanonik iz Ljubljane, se z iskrenimi besedami spominja zlate maše rajnega Einspielerja, ki je kakor za oporoko zaklical Slovencev znamenite Slomšekove besede: „Ohranite zvesto vero katoliško in besedo materino“. Govornik kaže, kako se tudi današnja slavnost vrši prav v duhu Einspielerjevem. Omenja stroge discipline in uspehov, ki smo jih pridobili pri zadnjih volitvah in nazdravlja koroškim Slovencem.

G. F. Kandut poudarja, kako nas druží duh edinosti, in napije gostom došlim iz Kranjske in Štajerske.

G. V. Legat omenja, kako važno je za narodno stvar ženstvo ter nazdravlja slovenskim ženam, posebno navzočej blag. gospej Tavčarjevi.

Bl. g. dr. Iv. Tavčar poudarja veliki pomen nove šole, ker nasprotniki sami s svojim obnašanjem (zapisali so na steno šolske sobe v novi hiši nekaj grdih besedij) kažejo, da sedanje šole ljudij ne olikujejo! Slovenci so vedno bili lojalni in zvesti državi in vendar le-ta ne preskrbuje jim potrebnih šol. Nova šola kliče državi, naj vendar enkrat gré v se in nam preskrbi takšne šole kakoršne nam gredó. Nazdravlja slovenskemu Korotanu.

Gosp. Reš se imenom velikovške podružnice zahvaljuje vsem udeležencem.

G. V. Legat nazdravlja visokorodnemu gospodu grofu Oskarju Christalnigg-u.

Č. g. pref. Fr. Korošec se spominja blagoslovenega delovanja družbe sv. Mohorja in nazdravlja njenemu odboru.

G. grof Christalnigg se zahvaljuje za napitnico in poudarja potrebo slovenske vzajemnosti.

Č. g. vikar Podgorc kaže, kolikega pomena je nova šola za slovenske kmete in napije vrlim kmetom iz okolice.

Č. g. kaplan Rozman se spominja šolskih sester, ki so poklicane za učiteljice v novo šolo, in želi njihovemu delovanju najboljšega uspeha.

Spregovorilo se je še mnogo drugih napitnic, deloma resnih, pa tudi šaljivih. V res bratski družbi smo se prijazno zabavali, dokler ni bilo treba oditi dragim gostom na kolodvor. Razšli smo se zopet na razne strani, a vzeli s seboj najlepše spomine in zavest, da smo praznovali res naroden praznik. Ljudstvo, zbrano v toliki množini, se je vedlo vseskozi vzorno, in ni bilo niti najmanjšega nereda.

S kamenjem!

Omeniti moramo, da so se Velikovčani sami na dan slavnosti obnašali mirno, da je niso motili in da jim zató gré čast. Nekatere prenapetneže pa je pekla naša slavnost in maščevali so se s **kamenjem!** Po noči od 26. do 27. oktobra so pobili okna v naši šoli. Kdo je to storil, tega, ko to pišemo, še ne vémo: ali toliko moramo reči: odgovorni za ta nesramni zločin so oni nemški in nemškutarski hujšakači, ki ljudi hujškajo zoper našo šolo; odgovorni so posebej še nemški liberalno-nacijonalni časniki, ki s svojim nesramnim lopovskim pisarjenjem dražijo ljudstvo zoper nas! Kamenje je potem sad takega ščuvanja! V soboto so „Kärntner Nachrichten“ prinesle drzen članek zoper našo šolo. Za njimi so nas napadale v torek „Freie Stimmen.“ Nasprotni listi svoje privržence takorekoč pozivljajo, naj delajo zoper nas s silo. Da besede niso bile zastoj, pokazalo je kamenje, kterega so se posluževali pobalini po noči, dočim se preteklo nedeljo po dnevu niso upali pokazati na dan. Napadli so šolo torej takrat, ko so vedeli, da morejo svoj junaški čin brez ovire dovršiti. Po nemški bi se reklo takim junakom „feige Memmen“. — Zapomnimo si to, Slovenci! S kamenjem so nas začeli preganjati. Vsakega dolžnost je, da se brani; ne bodemo nastopili pot sile, kakor nasprotniki; pokazati hočemo, da stojimo višje, kakor oni, ki se družijo s pouličnimi pobalini, — pa upamo, da se tudi za nas še najde pravica!

„Kärntner Nachrichten“ se zlasti hudujejo, da nas je sprejela gospa Ana Aufmuth pod svojo streho in pozivlja Nemce, naj se ogibljejo te gostilne. Slovenci! Gospa Aufmuth nam je postregla v nedeljo v vsakem oziru izvrstno; dolžnost naša in vsakega slovenskega domoljuba je, da se oklene Aufmuthove gostilne in da ne hodi k nasprotnikom. Ravnajmo se po geslu „svoji k svojim“. Kupujmo le pri poštenih domačih trgovcih; obiskujmo le take gostilne, ki nam niso nasprotne, potem bomo videli, kolikim nemškim in nemškutarskim podvzetjem bodo v kratkem strune popokale. V Velikovu ni pravih Nemcev in tudi toliko jih ni, da bi mogli vzdrževati sami vso tamošnjo trgovino in obrtnijo. Ako jih Slovenci popusté, potem so pri kraju. Mi pa se učimo od naših tolovajskih nasprotnikov. Oni branijo svojim, da bi naše obiskovali; mi pa ščit obrnimo, in se svojih oklenimo. Ker tako hočejo naši ljubi nemški gospodarji, pa pričnimo z njimi še boj na gospodarskem polju. Klin s klinom! Časi so prešli, ko so se Slovenci tresli pred Nemci. Danes se jih ne boji nikdo več. Tudi mi smo avstrijski državljani in davkoplačevalci ter hočemo živeti na svoji zemlji, na zemlji slovenski, in se ne damo več preganjati. Torej, Slovenci, poslušajte naš glas! Proč z mlačnostjo! Bodimo vsigdar odločni in ne udajmo se!

O zločinu samem se nam poroča iz Velikovca to-le:

Pobalinstvo! Danes ob 1/2 uri po noči (od ponedeljka na torek) so napadli neznani pobalini našo šolo s kamenjem in tako probudili č. šolske sestre iz spanja, koje so se močno prestrašile. Ravnali so oni pobalini prav vandalično. Pobili so skupaj 15 okenskih šip; jeden kamen je bil tako močno zagnan, da je prebil tudi blizu okna v I. nadstropju ob steni stoječo stekleno omaro. Kamenje so dotičniki tako silno lučali, da je več kamenov prebilo ne samo zunanje okno, ampak tudi znotranje okno, tako da je ležalo danes po sobah, oziroma med zunanji in znotranji okni, 15 kamenov, koje so vse orožniki kot „corpus delicti“ s seboj vzeli.

Dekla Antonija Gregorenčič, ki je prenočila v govornici na zofi, je bila prav v nevarnosti, ker sta dva kamena prebila okno in padla poleg nje na tla. Vsled tega je celo grdobno postopanje pravi zločin, ker je bilo človeško življenje v nevarnosti. Šolska soba je ostala nepoškodovana. Kamenje so pobalini metali le na pročeljni strani, na drugih straneh ne. Ti cigani so bržkone do polnoči v kaki velikovski gostilni popivali, potem pa šli izvrševat svoje zločinstvo. Naznanili smo celo stvar mestnemu redarstvu. G. župan, ki je danes sam bil tukaj celo stvar si ogledat, je naznanil to orožništvo.

Kdo je to storil? Dozdaj je zločinec še neznan; bržkone jih je moral več biti. Jeden je gotovo na straži stal, ker neki mož v sosedni hiši je cel hrup čul in je začel vpiti, in na njegovo vpitje čulo se je žvižganje. Bržkone so to grdobno napravili kaki ponočnjaki, ki so bili v to najeti. Ali kdo je moralni učitelj, ni težko uganiti. Pošteni mestjani sami obsojajo zločinstvo. Tako postopanje nam more le koristiti; odprlo bo tudi najmlačnejem oči.

* * *

Sila rodi protisilo! Po drznih napadih od nasprotne strani moramo še bolj vneto nabirati darove za našo šolo! Pričakujemo, da nobeden slovenski rodoljub, zlasti na Koroškem, ne bo zaostal, marveč da bo vsak poslal kak dar za velikovsko šolo, posebej še za **pobita okna.**

Ob jednom razpisujemo s tem nagrado **30 kron** za onega, ki nam more naznaniti zločince, ki so pobijali okna, ali vsaj pripomore do takih podatkov, da se morejo zločinci najti.

* * *

Veselili smo se koroški Slovenci otvoritve svoje narodne šole, z nami pa so se veselili tudi drugi Slovenci, kakor so pokazala mnoga pisma in brzojavni pozdravi. Posebno so se odlikovale vrle litjske Slovenke, ki so poslale zavoj slaščic in ktere so se po blag. gospej Tavčarjevi razpečale med banketom ter se zató nabrala prav lepa svóta, t. j. nad 154 kron. Gg. slovenski bogoslovci v Celovcu so nam namesto brzojavke izročili 45 kron z dostavkom: „Prisrčno bodi pozdravljena, Ti, toli željno pričakovana šola velikovska! Liki beli liliji razcvetela si se med osatom in trnjem, ktero obrasto naše domače doline in goré. — Bog daj, da bi pomenjal Tvoj prihod za našo ožjo domovino boljšo in srečnejšo bodočnost! — Družbi pa, ktera je tako vestno prilivala tej cvetki, pošljemo tem potem v znak naše hvaležnosti 45 kron.“ — Ormoški Slovenci so poslali 6 kron z željo: „Dobrotljivi Bog razlij obilno blagoslova črez šolo danes blagoslovljeno in otvoreno v korist mili slovenski mladini.“ — Vranska podružnica je poslala 40 kron kot „mali dar za veliko poslopje, želeča novi šoli blagoslova božjega in krepkega obstanka.“ — Vrhnjski podružnici sv. Cirila in Metoda sta priredili isti dan veselico v slavo otvoritve prve slovenske šole v Velikovu na Koroškem. Mi smo se spominjali teh, kakor tudi litjskih Slovenk, pri banketu ter jim poslali brzojavni pozdrav.

* * *

Redni pouk v novi šoli se je začel v ponedeljek dné 26. oktobra. Oglasilo se je nepričakovano veliko otrok. Kar prvi dan jih je prišlo 72. To je najsijajnejši dokaz za veliko potrebo nove šole.

Došli so sledeči brzojavni pozdravi:

Bled. Za lepim začetkom daj Bog še lepši napredek. — Blejska podružnica, Ažman.

Bled. Vremena Korošcem bodo se zjasnila. — Zirovnik, Strle.

Celje. Narodni praznik, ki ga obhajate danes, bodi naj začetek lepše prihodnosti Slovencev-trpinu na Koroškem. Živila in krepko se razvij narodna šola na Koroškem. — Dr. Hrašovec.

Celje. Blagoslov božji na zavod naj rosi, in vrle Slovence nam šola naj vzgoji.

Dr. Dečko, Dragotin Hribar.

Črnagora pri Ptuj. Radostno pozdravljamo narodno šolo, naj vkorenini domačo slogo! Hvala navdušenim rodoljubom, več še takšnih trdnjav! — Serajnik, Sattler, Podvinski.

Dunaj. Imenom glavnega odbora kupil sem prostor, iz srca rad bi bil torej pri otvoritvi poslopja, ki je vzrastlo na tem prostoru po požrtvovalnosti našega naroda. Žal, da sem zadržan, zato pa pošiljam vam vsem Slovenkam in Slovencem, ki ste zbrani danes pri velepomembnej narodnej slavnosti v Velikovu najiskrenejše pozdrave. — Župan Hribar.

Dunaj. Živela priboritev na narodnem polju. Naprej! — Akad. društvo „Slovenija“.

Gradec. Da se vzgoji mladina v narodnem duhu, svoj jezik ljubi, slovenstvo razširi, pomozi narodna šola koroškim Slovincem. — Oče Hrašovec.

Kamnik. Ob slavnosti otvorjenja prve narodne šole v Korotanu kličemo združeni v duhu z vami: Slava vam zbrani slovenski naši bratje, slava vašim voditeljem, Bog živi gosp. župnika Treiberja, ohrani družbo sv. Cirila in Metoda in nje neumornega prvomestnika Tomo Zupana. — Kamniška moška podružnica.

Litija. Radostno pozdravljamo otvoritev družbine šole sv. Cirila in Metoda. Naj z božjim blagoslovom obrodí obilo sadú našim koroškim bratom. — Rodbina Svetec.

Litija. Hram prosvete, postavljen po národu samem, bodi trdnjava na meji slovenstva. — Ivan Gregorčič, Kristina Gregorčič.

Litija. Ponosno dvigaj se poslopje divno, ki v njem v jeziku materinem vzgaja naj se mladina naša. — Hrašovec.

Litija. Slava družbi sv. Cirila in Metoda! Slava koroškimi Slovincem! — Občina Litija. Župan Damjan.

Litija. Dom posvečen národnosti, sprejmi in čuvaj slovensko deco. — Jospina Koblar.

Ljubljana. Bog blagoslavlja ponos družbe sv. Cirila in Metoda: našo slovensko velikovsko šolo. — Tomo Zupan, prvomestnik družbi sv. Cirila in Metoda.

Ljubljana. Vaš dom rodoljubja naj bode Slovenije viden znak, — a Vam pogumnim Korošcem k bodočnosti boljši, velik korak! Ljubljanski bogoslovci.

Ljubljana. V duhu zbranim rojakom želim najsijajnejšega uspeha národní šoli v probujo in napredek slovenstva. — Dr. Alojzij Krant.

Ljubljana. Slovenski trdnjavi in vdeležencem slavnosti gromovita „slava“. — Pevsko društvo „Slavec“.

Ljubljana. Ob tako pomenljivi slavnosti zbranim rodoljubom klíče ljubljanski „Sokol“ krepek „Na zdar!“ Naj bi bil današnji dan začetek novi boljši dóbi národnega življenja koroških bratov.

Ljubljana. V národnem domu nastanjena društva čestitajo koroškimi Slovincem in Ciril-Metodovi družbi k današnjemu prazniku. Otvoritev velikovske šole pomeni za Korotance orjaški napredek na polji národnega šolstva. Živeli zavedni rodoljubi koroški, živele Ciril-Metodova družba. — Dr. vitez Bleiweiss-Trsteniški, Pleteršnik, S. Rutar, Lah, Pirc, Orožen, Skaberne.

Ljubljana. Živele národna šola; naj bi vzgajala le kremenite značaje in naj bi bila nje otvoritev pričetek lepše bodočnosti. — Klub slovenskih biciklistov „Ljubljana“!

Ljubljana. Še Koroška ni propala! Prisrčen „Na zdar!“ zbranim rodoljubom klíčeta: Podružnica in čitalnica v Šiški.

Mokronog. Bog blagoslovi započeto delo. Živeli slavitelji národne šole. — Podružnica sv. Cirila in Metoda.

Mokronog. V duhu z vami klíčemo: Bog živi vse rodoljube, kateri so postavili prelepi spomenik národne vstrajnosti. — Mokronoški rodoljubi.

Mokronog. Napočil je prelepi dan
Národna se šola otvarja;
Tudi tebi, tužni Korotan!
Prične sijati lepša zarja!

Bralno društvo.

Opatija. Slava šolskemu društvu! Živele národna šola! — Incko.

Olomuc. Naj národna šola, ponos in nada naša, vspeva, drami, blaži milo nam deco. Slava rojakom! — Wang.

Podkloster. Službeno zadržan, osebno se udeležiti današnje slavnosti, sem v duhu z vami ter klíčem: daj Bog svoj obilni blagoslov šoli in slovenski mladini, da bi se izgojila zvesta Bogu, cesarju in slovenski domovini! Živeli zborovalec! — Gregor Einspieler.

Pilberk. V duhu zjedinjeni, klíčemo: Živele slovenska národna šola. — Slovenci v Šmihelu nad Pilberkom.

Ptuj. Pozdravljam vas in vam klíčem: Živeli! V vstrajnosti in slogi je moč. — Čitalnica Ptuj.

Ptuj. Le tako naprej! Zmaga je naša! Bog in národ! — Slovensko pevsko društvo Ptuj.

Rožek. Zadržan, udeležiti se današnje slavnosti, pošiljam vsem udeležencem iskreni slovenski pozdrav. Rasti in razevitaj se slovenska šola in bodi našemu národu v korist in ponos! — Jožef Paul, načelnik podružnice sv. Cirila in Metoda za Rožek.

Smarje. Raduj se ubogi slovenski Korotan; prisijala ti je nova svetla zvezda. Živele národna šola v Velikovcu. — Dr. Jurtela, Tančič, dr. Rakež.

Slovenska Bistrica. Po delu napornem napočil
Je národní radosti dan,
Ponosno poslopje naznanja
Da vzbujá se tud' Korotan!

Dr. Vošnjak.

Tolmin. Naj vzraste pod novo streho národne požrtvovalnosti krepka generacija neustrašenih boriteljev za svetinje slovenskega Korotana. V to pomozi Bog, národ pa delaj. Slava vam vsem, ki ste zbrani. — Dr. Triller.

Vižmarje. V duhu se udeležujemo slavnosti, katero je priredila požrtvovalna ljubezen do milega materinega jezika v slovenskem Korotanu. Bog blagoslovi hišo v korist národa sezidano! Živele slovenska deca! Živeli udeleženci! — Rodoljubi iz Vižmarjev.

Vojnik. Slovenska šola živi, rasti in rodi obilnega sadú! — Dr. Žizek, Vratarnik, Brezovnik, Kvas, Plevnik.

Vodice. Procvitaj in rasti nova šola družbe sv. Cirila in Metoda in prenovi Koroško. — Simon Žužek, župnik; Anton Kocijančič, kapelan; šolske sestre in Repnjah.

Volosko. Neustrašeno branite severno mejo, vsa Slovenija stoji za vami. — Dr. R. Janežič.

Zalec. Pozdravljeno slovensko vzgojevališče o priliki otvoritve, pozdravljena „národna šola“ velikovska! — Podružnica Žalska, Širca.

Dopisi prijateljev.

(Kronski darovi za velikovsko šolo.) Povodom otvoritve velikovske slovenske šole, odzivajoči se pozivu celovske podružnice, darovali so za to prepotrebno šolo: Valentin Podgorec, prefekt v Marjanišču, 100 kron; Jože Peterman, župnik na Otoku, 40 kron; dr. Valentin Janežič 20 kron; Fr. Holec, kanonik v Velikovcu, 20 kron; Anton Sturm, provizor, 20 kron; Anton Pelnaf, mestni kaplan v Celovcu, 40 kron; Vekoslav Legat v Celovcu 20 kron; dr. Jakob Sket, c. k. prof. v Celovcu, 20 kron; Jožef Sket, duhovnik v Enns-u na Gorenje-Avstrijskem, 4 krone 50 belicov; hranišnica in posojilnica v Št. Janžu v Rožni dolini vsled sklepa zadnjega občnega zbora za velikovsko šolo 30 kron; Ivan Kalan, kaplan v Kamniku na Kranjskem, 10 kron; Alojzij Hutter, župniški oskrbnik v Vovbrah, 20 kron. Blagorodna gospa dr. Tavčar-jeva iz Ljubljane bila je tako ljubeznjiva in je pri banketu prevzela razpečevanje slaščic, ktere so v ta namen in v korist velikovske slovenske šole poslale vrle litijske Slovence, ter je skupila za nje 154 kron 40 belicov. Mlada kmetka deklica Marija Ovšan, p. d. Krhkova nad Dravo pri Št. Rupertu pa je skupila za ostale slaščice še 16 kron 60 belicov. Živele vrle rodoljubkinje! Josip Rozman, mestni kaplan v Celovcu, 20 kron; župnik Jožef Škerbinec v Vogerčah, ker ni mogel priti na slavnost v Velikovec, 10 kron; Vranska podružnica sv. Cirila in Metoda 40 kron; Ormoški Slovenci 6 kron; župnik M. Randl v Švabeku 30 kron; župnik Miha Šmid v Solčavi 1 krono;

Terezija Razpotnik, sodarjeva žena v Velikovcu, 1 krono; Slovenski bogoslovci v Celovcu namesto brzojavke 45 kron. Skupaj 668 kron 50 belicov. Prisrčna hvala. Živeli nasledniki!

Za pobita okna velikovske šole so dali: prof. Iv. Hutter 10 kron, M. Ražun 10 kron, dr. V. Janežič 20 kron, J. Rozman 10 kron, V. Legat 2 kroni, J. Svatoň 2 kroni, župnik Oballo 4 krone, Fr. Holec 6 kron, Celovska Slovenka 2 kroni, S. Janežič 2 kroni, vkup 68 kron. Hvala! Pričakujemo še več darov v ta namen, da nasprotnikom pokažemo, kako nas njih kamenje le navdušuje za nadaljno požrtvovalnost! S preostankom te zbirke se bodo revnim otrokom preskrbela učila in pokrile šolske potreščine.

Iz Gozdanj. (Novosti.) Jeza naših posil-Nemcev, ki so se pri zadnjih volitvah tako pošteno pobili, ni se še pomirila. Še zdaj ne vedó, kakó in s čim bi si jo mogli najprej ohladiti, in zato si zberejo včasí to, včasí drugo sredstvo, da bi le količkaj kljubovali svojim nasprotnikom. Tako se je pred kratkim ponoči omazala ne od znotraj, ampak od zunaj — z blatom hiša našega vrliga rodoljuba, gostilničarja g. Weissa in storil se je tako velik čin, ki bo še njihovim vnukom v slavo in ponos. Mi pa mislimo, da jim moramo to iz celega srca odpustiti, ker je g. Neuwirt res „prehud“ Slovenec in se pri njem zdaj vsi Slovenci shajajo in povrh tisti „nebodigatreba“ naš presneti „mežnar“. — Vsaka stvar, vsak „národ“, če je še tako majhen, hoče živeti, tako tudi naši „Velikonemci“. Da se ne bi koj tako kar na milost in nemilost že izročili tem Slovincem in da bi vsaj malo časa ohranili svoj „národen obstanek“, osnovali so si, kakor čujemo, novo nemško društvo. Kakšno ime bode imelo in sploh kakšno da bo to novo društvo, ki ima nalogo rešiti njih „nemštvo“, precej časa nismo vedeli. Zdaj pa že vemo. „Feitel-Verein“ bo, to je: binžekovo društvo. No, binžek (britelco) ja poznate vsi. Trezen človek bi mislil, da se taka društva le v pustnem času snujejo, a pri naših „g'spudih“ je kaj takega mogoče tudi v jeseni. Zató Bog jih živi! — k.

Iz Rožeka. (Odgovor.) Nismo posebni prijatelji temu, da bi nasprotnim časnikom, ki skoraj zmirom le laži, hujskanja in obsevanja čez nas katoliške Slovence in duhovnike po svetu raznašajo, odgovarjali in se prekarjali z nasprotniki naše katoliško-slovenske stvari. Ali včasih vendar naletiš v teh umazanih listih na to ali ono, na kar moraš zasluženi odgovor dati. Tak odgovor naravnost izvilja g. Arneje na Ledenici z nekim „poslanim“, katero je objavil nasproti „Mir“-u v „Bauernzeitung“-i. V isti številki ta list kakor besno napada našega mil. knezoškofa, češ kaj se „vtikuje“ v politiko. No, o tem nimamo razsojati mi, najmanj pa „Bauernzeitung“. V isti številki pa tudi Arneje-Hajnžele odgovarja nam. S tem je sam dosti jasno pokazal, na kateri strani stoji; namreč na strani najhujših nasprotnikov katoliške cerkve, mil. knezoškofa in Slovencev! — „Mir“ je poročal o naši zmagi v Rožeku in povedal tudi resnico, da je Arneje bil med našimi nasprotniki. Pa „resnica v oči kolje“, in naš „steber“ se je oglasil v „Bauernzeitung“, ki je luteranska, ker jo luteranci tiskajo in izdajajo, da tam zagovarja — čujte! — svoje katoličanstvo. G. Arneje trdi v „Bauernzeitung“ od 5. t. m., da je „čisto po volji našega knezoškofa izvedene, katoliške može volil in ti so bili trije cerkveni ključarji in neki oskrbnik...“ Pa počajta mav', in pokazali ter dokazali vam bomo, da ste spet na krivih potih. Vi ste volili liberalne volilne može. Ali ne veste, da ste pri vsaki volitvi v Rožeci bili dve stranki; t. j. vaša in Zimekova je jedna; druga je naša, katoliško-slovenska, tej na čelu stoji Rutar. No, ktera je prava? Obé ne morete biti pravi. Tista je prava, ki je od naše stranke postavljene može pri volitvi volila, tiste zanesljive može, ki so našima, od skupne katoliške ljudske stranke, t. j. slovenske in nemške, v Celovcu postavljenima poslancema svoje glasove oddali. Tista je prava, ki se je po volji našega mil. knezoškofa z nemško konservativno stranko združila in skupno z njo postopala proti liberalni in nemško-národní stranki. Pri nas Slovincih je to stranka, ktere glasilo je „Mir“, ki je bil večkrat Slovincem v pastirskih listih priporočen, to je stranka, okoli ktere so slovenski duhovniki in zavedni Slovenci na Koroškem zbrani. Vaša stranka, ki bi bila dala v slučaju zmage liberalcu Orašu svoje glasove, ni katoliška, marveč liberalna. Saj vendar nihče menda ne bo rekel, da je dulanski Oštinkjak tudi katoliški poslanec. O ne! mož ni naš, on drži zmirom z liberalci, t. j. s starimi in hudimi nasprotniki katoliške cerkve in slovenskega národa. — Na druge neslanosti Arnejevega poslanega ne bomo odgovarjali, le toliko na kratko povdarjamo: Kristus je rekel sam: Nihče ne more dvema gospodoma služiti, — torej tudi oče Hajnžele ne! Biti „vnet“ katoličan v besedah, v djanju pa voliti z liberalci, to ne gré. Ali ste liberalci, dobro, potem pa to tudi pripoznajte in ne pišite dolgih zagovorov; bomo vsaj vedeli, pri čem da smo. Hočete biti res katoličan, potem ne sramujte se katoliške vere tudi pri volitvah ne in ne dajte glasú najhujšim nasprotnikom katoliške cerkve.

Vedite pa tudi, da pravemu katoličanu se spodobí poslušati glas svojega višjega pastirja, ne pa besedovanje kakega liberalnega agitatorja! — Konec Vašega zagovora se nam kaj smešen zdi. Kot mož hočete dati (tako vsaj pišete) „Hab und Gut und Blut“, t. j. vse svoje premoženje in svojo lastno kri za sveto vero in cerkev; pa pridete v Rožek in niti svojega glasú ne morete katoliški stranki oddati. Toda dosti, upamo za zmirom. Vi Slovenci pa! Bodite previdni in ne hodite na limanice ljudem, ki svojo vero z ustmi kažejo, ne pa v djanju, pa tudi pri volitvah. — c.

Iz Brda ob blaškem jezeru. (Zborovanje slov. kat.-polit. društva.) Sijajno, lepo in veselo je bilo na Brdu dné 18. t. m. na shodu „kat.-pol. in gosp. društva za Slovence na Koroškem.“ Tudi v naši okolici je bilo dosti krivih prerokov, ki trdé, „le v cerkev hodimo in držimo se vsega, kar nam duhovniki v cerkvi pravijo, drugače pa ne smemo in ne moremo s Slovenci in z duhovniki iti; nam so liberalni Nemci bližje nego Slovenci in njih voditelji, duhovniki“ itd. Na shodu se je pa marsikteri prepričal, da z liberalci ni hoditi več, drugače kmet še v hujše stiske in v hujšo revščino zabrede. — Ob pol 4. uri otvori pooblaščenec čast. g. župnik Gabron zborovanje, in razloži namen ter pomen shodu. Kot prvi govornik je govoril č. g. Podgorc in v obširnem govoru pojasnil, zakaj da se zdaj prav za prav gre, kaj je politika in ali naj se sme tudi kmet z njo pečati. Tri stranke so v širni Avstriji in zlasti na Koroškem, ki so velike, in vsaka teh treh hoče biti prava. Liberalna, ali v najnovejši dobi liberalno-nemško-nacijonalna stranka je ena; druga je socijaldemokratska, tretja pa katoliška ali konservativna. Ktere se mora kmet, posebno še slovenski kmet okleniti, če hoče še izhajati? Z liberalno stranko ne smemo hoditi, ker njeno liberalno sezidano poslopje se že ruši. Ona je podobna sedaj staremu obrabljenemu oslu, ki za plotom krkuje. Ona je že dogospodarila. V dokaz temu je, da je v zgornje-avstrijskem deželnem zboru in drugih deželnih zborih le malo liberalcev več, in na Dunaju jih je že tako malo, da v par letih ne bode nobenega več. Ali sme slovenski kmet z novo liberalno, t. j. z nemško-nacijonalno stranko držati. Tudi ne, še skoraj manj, kajti nemško-nacijonalci so le otrok liberalcev, in so nam Slovincem še manj pravični ter se bratijo najraje z Bizmarkom, ki je naši Avstriji že mnogo hudega storil. Z drugo, to je: s socijal-demokratsko stranko tudi ne smemo in ne moremo iti, ker ona hoče ves javni red prevreči; ona ruje zoper cerkev, državo, in hoče imeti, da bi vsi jednako premoženja imeli, ali pa za kako dolgo! Preostaja nam še jedina prava, to je: katoliška ali pri nas slovenska stranka, ktere glasilo je naš „Mir“. Tej stranki se smejo in morajo pridružiti vsi Slovenci na Koroškem, ker ona hoče kmetu res pomagati. Gospod govornik obžaluje, da je še vedno slovenskih kmetov, ki v liberalni nemški rog trobijo, ki prisegajo na liberalen „bauernbund“ in na lutersko „bauernzeitung“-o ter krepko zavrne pisarenje tega lista. — Potem je govoril naš znani ljudski govornik g. L. Kandut iz podjunske doline kakor povsod, tako tudi tukaj z velikim vspehom o šoli. Šola — ta šola bo ja čisto slovenska, nemškega ne bo nič več v njej, pravijo nasprotniki, in s tem ljudstvo strašijo in begajo. Govornik slovesno zatrjuje, da tisti, ki to govorijo so debeli lažniki. Mi Slovenci ne zamegujemo nemškega jezika, ker vemo, da je tudi nemščina dobra. Mi hočemo takih šol, kakršna je šola v Št. Jakobu, o kateri so se najvišja šolska oblastva izrazila, da je dobra, da se tu v slovenski šoli več nemški zna, kakor v nemški šoli na slovenskih krajih. — Pri raznih nasvetih prosi za besedo naš rojak g. Fran Herman iz Dunaja, slavnoznani kolesar, ki je v 99. dneh prevozil na kolesu celo Evropo. On nam pojasni boj, ktereга so imeli na Dunaju združeni kristjani proti liberalcem in judom, in ktereга so tako srečno skončali, da v par letih niti jednega liberalca več ne bo v velikem mestnem zastopu; na to razloži, kaj je prav za prav liberalci in kaj je jud. Jud je tisti, ki kristjanu krade, liberalci pa tisti, ki zraven stoji in žakelj drži, tedaj sta oba jednaka. Zanimivo je bilo tudi to, kar nam je ta gospod, ki je rodom štajerski Slovenec, o svojem potovanju na kolesu okoli Evrope pravil. Radi so ga ljudje, ki jih je bilo nad 150, poslušali in izrazili željo, da bi spet kmalu kje nastopil. Ker se nihče ni več k besedi oglasil, zaključil predsednik zborovanje s trikratnim „živio“ na presvitlega vladarja. Za tem se začne prava domača zabava, in vrli blaški pevci so nepričakovano dobro péli ter nas razveseljevali s svojim krasnim petjem dolgo v noč. Le škoda je, da se take vrle pevske moči le malokdaj pokažejo. Vrli fantje — pravi slavčeki — gojite našo milo slovensko národno pesem še zanaprej in osnujte si svoje pevsko društvo! — Zakaj je neki pri nas shod bil, ali ga je za našo okolico trebalo, vpraša ta ali oni? Gotovo. Tudi pri nas in naši slovenski okolici veje huda,

mrzla sapa. Liberalni duh jame že tudi nekatere izmed naših kmetov prešinjati. Da se tedaj dobro seme spet v naše kraje zaseje, da se že deloma zapeljano ljudstvo pouči, zato je bil tu shod. Po shodu se bodo pa marsikteremu oči odprle, in ne bode več tako veroval tistim širokoustnežem, ki ga hočejo zapeljati. Spametujte se vsi kmetje in bodite jednega mišljenja: Vse za vero, dom, cesarja! — r.

S sv. Višarij. (Sklep romanja.) Dne 4. oktobra končala se je za letos romarska pot na sv. Višarjah. Kakor navadno, prišlo je tudi letos na rožnovensko kot zadnjo nedeljo veliko romarjev, gotovo čez dva tisoč. Pridejo pa na ta dan v tako obilnem številu že zavolj tega, ker jih veliko romarsko pot odlaga od dné do dné, dokler ne pride zadnja nedelja; pa tudi zavolj tega, ker bi se radi udeležili slovesnega sklepa romarske poti. Ko so namreč enkrat že vsi opravili svojo spoved, in ko ura kaže že na pol dvanajst, potem je še le zadnja sv. maša. Po maši se pojejo še litanije, kakor je to sicer na večer v navadi, samo da Najsvetejše ni izpostavljeno. Ko je vse to končano, gre duhovnik zopet v cerkev, vzame iz oltarja čudapolno Marijino podobo ter jo potem tam pri oltarju drži tako dolgo v rokah, dokler je niso mogli vsi romarji poljubiti. Na to se postavi čudapolna Marijina podoba zopet na svoje mesto na oltarju in s tem je romarska pot končana. Pol ure pozneje takorekoč ni več nobenega romarja gori; kajti samo želja, biti zraven pri slehernem koncu, bila je vzrok, da so tukaj tako dolgo počakali. Zdaj pa hitijo naprej, pa tudi prodajalci in prodajalke spravljajo na vse kriplje svoje reči, da bi se mogli po dolgo trajajočem romarskem času kolikor mogoče hitro zopet dol v Žabnice podati. — Zavolj slabega vremena prišlo je letos na sv. Višarje precej manj romarjev, kakor lansko leto, tudi nobenega posebnega vlaka ni bilo; v kljub temu je bilo letos 20.000 romarjev tukaj obhajanih, tedaj samo za dva tisoč manj, kakor lansko leto. Tujih duhovnikov pa je letos celo nekaj več prišlo, namreč 110; prišli so iz vseh sosednih škofij, nekteri iz Bosne in trije misijonarji celo iz Amerike. Ako še pristavim, da pridejo nekteri romarji in med njimi posebno veliko Slovencev celo iz zgornjega Štajerskega, Bavorskega, Pruskega, iz Aleksandrije in drugih oddaljenih krajev, da bi tukaj pridobili notranji mir in se priporočali varstvu božjemu, tako iz tega lahko vsakdo razvidi veliki pomen višarske romarske poti in koliko zaupanja imajo verni Slovenci do višarske Matere Božje, kateri bodi priporočen slovenski rod! —rm.

Državni zbor.

Državni zbor se je zadnji čas posvetoval o novem domovinskem zakonu, za katerega sta se med drugimi dobro potegnili tudi gg. Povše in Peitler. — G. Koblar je interpeliral ministra za voljo postopanja Mac Nevina proti našemu shodu v Pokrčah. Interpelacijo objavimo prihodnjič, ker nam danes manjka prostora. — G. Šušteršič, naslednik Klun-a, je prvič jako srečno nastopil v državnem zboru. Prišel je svoj govor v slovenskem jeziku, poudarjajoč, da mora biti slovensčina mesto tudi v državnem zboru. Tako je prav, to je možato in naj bi se večkrat posnemalo. G. Šušteršič je govoril takrat za posojilnice v Istri in njegov nujni predlog v tem oziru se je soglasno sprejel. Istrski uradi so namreč branili onim, ki niso udje posojilnic, tam nalagati denar. Zoper to je šel Šušteršičev predlog.

Politični pregled.

Avstro-Ogerska. Po več kronovinah imajo še deželnozborske volitve. Lepih uspehov je dosegla katoliška stranka v Solnogradu in Predarlsem. Huda volilna borba bode na Moravskem in Nižjeavstrijskem, kjer se volitve vršijo te dni. — Na Ogerskem imajo sedaj volitve za državni zbor. Volilno gibanje je hudo, ker židovsko-liberalna vladna stranka dela z vsemi, tudi najslabšimi sredstvi, da ostane na konju. Na več krajih je že prišlo do krvavih bojov in ubili so več oseb. Res žalostne razmere!

Druge države. V Zedinjenih državah severne Amerike volijo letos novega predsednika. Največ upanja, da prodere, ima Mac Kinley. — Italijanski prestolonaslednik se je poročil s črnogorsko kneginjo Heleno, ki je prestopila h katoliški cerkvi. Bile so velike slavnosti. Ruski car je daroval nevesti jeden milijon rubljev in diadem, vreden dva milijona frankov. — Nemški cesar je precej sovražen Poljakom; vsled tega je ukazal, da morajo poljski vojaki služiti samo v čisto nemških mestih. — Blizu Gothe so zadnji teden imeli nemški socialisti občni zbor. Najbolj so tožili o pomanjkanju denarja. — V Hesenu so pri deželnih volitvah liberalci zgubili več mandatov.

Novičar.

Na Koroškem. Silno slabo vreme zadnjega časa, ko je deževalo brez prenehanja noč in dan,

nam je napravilo zelo veliko škodo, ker kmetje niso mogli spraviti svojih pridelkov domov. Po mnogih krajih so imeli povodni. Zlasti Zila je napravila zelo veliko škodo in pokazalo se je, da drage vodne stavbe ne pomagajo dosti kaj. Tudi višarski potok je izstopil iz svoje struge in zasul precej svetá. Posl. Huber je potoval po oškodovanih krajih, pregledal škodo in o nji poročal na pristojna mesta. G. drž. poslanec Peitler je tudi obiskal poškodovane kraje in stavil v dež. zboru nujni predlog, naj pride država onim, ki so trpeli po povodni škodi, na pomoč. — Na Tolstem Vrhju so našli mrtvega v gozdu nekega 40 letnega neznanega moža, obešenega na drevo. — Grad Freudenberg pri Škofjem dvoru je kupil neki J. Helf iz Konstanca za 86.000 gld. — Prevaljsko kat. delavsko društvo je imelo dne 11. oktobra shod. V odbor so na novo izvolili gg. Rupnik, Smolak in Kunc. — Podružnica sv. Cirila in Metoda za Škocjan in okolico je imela dne 19. okt. primeroma prav dobro obiskani shod pri Majarju v Škocijanu. Domači gosp. kaplan je v lepih besedah razložil pomen naše družbe, g. R. iz Celovca pa je pokazal, zakaj mora slovenski kmet želeči ter zahtevati versko, slovensko in 6 letno šolo. Domači pevci in pevke so navdušeno prepevali slovenske pesni. Takih shodov se gotovo vsak udeleženec rad spominja. — V Dolinčicah pri Rožeci se je dne 26. okt. poročil g. Mihael Paul, brat vrliga domoljuba Jožefa Paula p. d. Rutarja s Terezijo Donersbacher-Kirchmajer p. d. Vojtinjo. V svate je prišlo tudi več odličnih slovenskih rodoljubov in spregovorile so se navdušene napitnice. Novoporočencema kličemo: Bog ju živi na mnoga leta!

Na Kranjskem. Novo cerkev so slovesno blagoslovili na Colu pri Vipavi dne 11. t. m. — Po mnogih krajih so imeli vsled vednega deževja povodni, ki so napravile mnogo škode po polju in na cestah. Mnogo so trpeli zlasti Vipavci. — V Toplicah na Dolenjskem se je zdravilo letos 555 strank s 690 osebami. — V Idriji je utonil 26-letni J. Božič. Božjast ga je vrgla v Idrijco. — Vinarska razstava v Novem mestu se je izvrstno obnesla.

Na Štajerskem. Novo kmečko bralno društvo snujejo slov. domoljubi v Šoštanju. — V Trbovljah so ustanovili novo katoliško delavsko društvo. — Cigani so ukradli pri belem dnevu posestniku J. Vratniku na Dobrovljah, v braslovski občini, čez 200 gld. Zadnje dni so se drville cele trope teh uzmovičev po gornji Savinjski dolini. Dobro bi bilo, da bi nevarnim postopacem okrajna glavarstva bolj strogo gledala na prste in pete.

Na Primorskem. Iz Trsta poročajo grozno vest, da je 11-letni Viljem Mangachi svojo babico z revolverjem ustrelil. Zvabil je bil revo pod streho vrtno hišice, kjer je stanovala, in trikrat na njo ustrelil. Strah božji, kje si? — Hudo burjo z navi so imeli zadnji čas v Trstu in po mnogih krajih Primorske. Voda je napravila zelo veliko škodo. — Novo pošto so dobili v Prvačini. — Na Šentvidski gori so ustanovili mlekarstvo zadrugo. — Društvo „Sloga“ je imelo v zadnjem času več dobro obiskanih shodov. — Društvo „Edinost“ so prvi shod na Proseku prepovedali, drugega pa je komisar iz ničevih uzrokov razpustil. Društvo je pa sklicalo že tretji shod. Tako je prav! Ne udajmo se!

Po drugih deželah. Avstrijski odvetniki (advokati) so imeli na Dunaju skupen shod. — Umrl je hrvatski pisatelj, akademik in profesor Š. Ljubič. Spisal je zelo veliko zgodovinskih razprav. — Južna železnica ima letos dobro „letino“. Že trikrat je imela letos v jednom tednu nad milijon dohodkov.

Duhovniške zadeve v Krški škofiji.

Č. g. Jurij Trunk je nameščen kot provizor v Kazazah. — Č. g. F. Sattler, kaplan v Šent-Jakobu je premeščen v Rožek. — Č. g. M. Kandolf župnik v Lipi pri Saksenburgu je prezentovan na župnijo Osoje. — Č. g. Jan. Pirker, kaplan v Volšberzi gre za provizorja v Lipo. — Č. o. Dalmat Hruška je postal vikar dominikanskega samostana v Brežah. — Dušno pastirstvo v celovski jetnišnici bode zanaprej oskrboval č. g. o. Gelazij Kobal Ord. Cap. — Razpisani sta do 25. nov. t. l. župniji Kotlje in Preiteneg.

Vabila.

— Zborovanje katoliškega delavskega društva za Prevalje in okolico je dne 8. novembra ob 3. uri popoldne pri Stoklau v Farni vasi. Vse ude ujudno vabi odbor.

Listnica uredništva.

Č. g. „—“ v Razboru. Poslano prinesemo kot dopis, kakor hitro nam bode dopuščal prostor.

Mnogo dopisov, kakor tudi nadaljevanje člankov o pregledovanju davčnega katastra, smo morali odložiti, ker nam primanjkuje prostora. Gg. dopisnike prosimo potrpljenja in nadaljnega prijaznega sodelovanja.

Opozarjamo, da bomo izdali poročilo o velikiški šoli in otvoritvi v posebni knjižici, ktera se bode razprodajala na korist šole! Naročila že sedaj sprejema uredništvo!

Loterijske srečke od 24. oktobra.

Trst 38 81 68 8 85
Linc 77 64 47 12 45

Tržne cene v Celovcu

dne 26. oktobra.

Ime blaga	na birne		na hektolitre	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	4	70	5	88
rž	4	20	5	25
ječmen	3	75	4	71
oves	2	20	2	75
hejda	3	20	4	—
turšica (sirk)	3	20	4	—
pšeno (kaša)	6	80	9	—
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	1	10	1	78
deteljno seme	—	—	—	—
grah	—	—	—	—

Sladko seno je po 2 gld. 40 kr. do 2 gld. 80 kr. kisto 1 gld. 50 kr. do 2 gld. 40 kr., slama po 1 gld. 30 kr. do 1 gld. 60 kr. meterski cent (100 kil). Frišen speh je po 68 do 72 kr. kila, maslo in puter po 1 gld. do 1 gld. 10 kr. — Vozne vole plačujejo mesarji po 105 do 185 gld.

Današnja številka obsega šest stranij ter ima prilogo Trnkoczy-jeve lekarne v Ljubljani.

Naznanila.

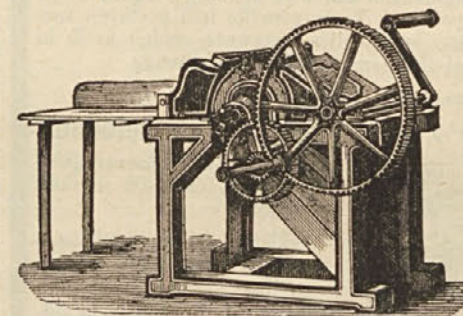
Priporočilo. Zavarovanja vsake vrste sprejema „Unio catholica“. Pošteni in večji zastopniki za posamezne pokrajine se iščejo. Pojasnila daje radovoljno nje glavni zastop v Gradcu, Radetzky-jeve ulice št. 1.

Kdor hoče po ceni kupovati,

obrni se zaupno do tvrdke **A. J. Wozonik v Pliberku**, ki vsled večje razprodaje more dati zavitek najboljših Myli-sveč po 34 kr., in če se vzame 10 zavitkov, poštnine prosto. Tudi priporoča svojo zalogo kave, dobrodišeče in izvrstne, po 1 gld. 45 kr., 1 gld. 50 kr., 1 gld. 55 kr. Kdor vzame 5 klg., dobi jih poštnine prosto. Tudi druge stvari po najnižjih cenah.

Val. Wigele, prej Jožef Erlach

v Korpičah pri Beljaku, pošta Rekarja ves priporoča svoje dobre:

rezalnice za krmo, mlatilnice, žrmlje, stiskalnice za zobe pri žagah, vse železne dele za vodne žage,

stiskalnice za olje in sadje itd. Tudi popravlja vse stroje točno in po najnižjih cenah.

V najem se dá lepo posestvo

v Dolinčicah pri Rožeku. Več se poizvé pri g. Jožefu Paulu p. d. Rutarju v Dolinčicah, pošta Rožek na Koroškem.

Kmetija s hišo in postranskim poslopjem

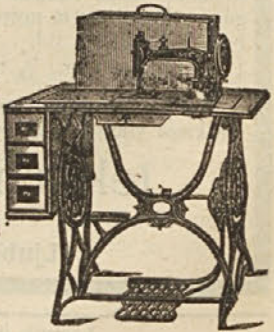
v Svetni vesi v Rožni dolini, vse v dobrem stanju, je na prodaj. Ima 20 birnov posevne, 14 oral gore in potrebne travnike. Več pove Jakob Hafner na Čezavi pri Zih-poljah (Maria Rain) na Koroškem.

Važno

za čevljarje, sedlarje, jermenarje, in šivilje: najboljše in najcenejše šivalne stroje vsake vrste, posamezne dele teh strojev in igle vsake vrste kakor tudi železne blagajnice, varne proti ognju in tatovom, prodaja podpisani stroje tudi po ceni popravila v svoji delavnici. Tovarniške cene.

Matija Planko

v Celovcu, Burggasse št. 12.

Najboljše žage za vsakrati les so
„žage z lokom“,
 ktere se dobijo v prodajalnici z železnino:

S to žago prežaga se les v debelini 50 cm. hitreje in lažje, kakor z vsako dosedanjo žago, ker ima ista moč velike trebušne žage, do sedaj nedežno oštrost in poleg priproste sestave največjo trpežnost. Posebna prednost te žage je pa še ta, da ž njo žaga lahko ena sama oseba brez pomoči. Cena „žage z lokom“ je po pošti voznine prosto 1 gld. 50 kr.

Dražba cerkvenega vina.

Cerkveno predstojništvo sv. Peter pri Mariboru bode dné 3. novembra t. l., ob 10. uri predpoludne, svoj vinski mošt (60 polovnjakov) po dražbi prodavalo. Njegovih vinogradov šiba božja ni obiskala, zato ima za letos prav izvrstno blago.

Velika zaloga
 kovanih železnih cevij za vodovode

po tovarniških cenah pri
Konradu Proschu v Celovcu,
 tovarna za kmetijske stroje.

Iz Ljubljane.

Blagorodni gospod pl. Trnkóczy v Ljubljani!

Pošiljatev Vašega izvrstnega zdravila sem z veseljem prejel. Ob enem Vam pošljem 5 dolarjev, za kateri znesek mi blagovolite vnovič sledeča zdravila, ktera mi zelo pomagajo, poslati:

1 tucat	doktor pl. Trnkóczy-ja kapljice za želodec.
2 zavitka	" " " odvajalnih (čistilnih) kroglic.
1 tucat	" " " cveta zoper trganje.
3 steklenice	" " " zeliščnega soka.

Pozdravlja Vas Vam udani **Josip Schneller.**

Calumet U. S. Michigan, Severna Amerika, 23. mal. travna 1886.

Ta domača zdravila dobijo se najceneje po pošti; so mnogo let izkušena, z dobrim vspehom rabljena, narejena po originalnem navodilu doktor pl. Trnkóczy-ja, oblastnijsko potrjena. Vsako zdravilo ima postavno varstveno znamko, je najboljšje kakovosti, vedno sveže in s tisoči zahvalnih pisem enakih zgorajšnemu.

Posebno so doktor Trnkóczy-ja

Maria Zell.

kapljice za želodec,

krepčujoče, sliz raztvorjajoče, odpenjajoče, čistujoče in slast vzbujajoče.

1 steklenica 20 kr., 6 steklenic 1 gld., 3 tucate 4 gld. 80 kr

Doktor pl. Trnkóczy-ja odvajalne (čistilne) kroglice.

1 škatljica 21 kr., 1 zavitek 1 gld. 5 kr., 5 zavitev 4 gld. 75 kr.

Sok za prsi, pljuča in zoper kašelj

ali doktor pl. Trnkóczy-ja planinski zeliščni sirup, prirejan iz lahko pretvarljivega vapnikovega železa, pomirja kašelj, raztaplja sliz, polajšuje bolečine, boljše draženje pri kašljanju, pomnožuje slast do jedi, pospešuje kri, krepi in poživlja.

1 steklenica 56 kr., 1/2 tucata 2 gld. 50 kr.

Zoper trganje in revmatične bolečine

je doktor pl. Trnkóczy-ja cvet zoper trganje kot najboljšje priporočilo proti bolečinam v križi, v rokah in nogah ter dobro gódi v okrepljenje in novopozivljenje po dolgi hoji, težkem delu itd.

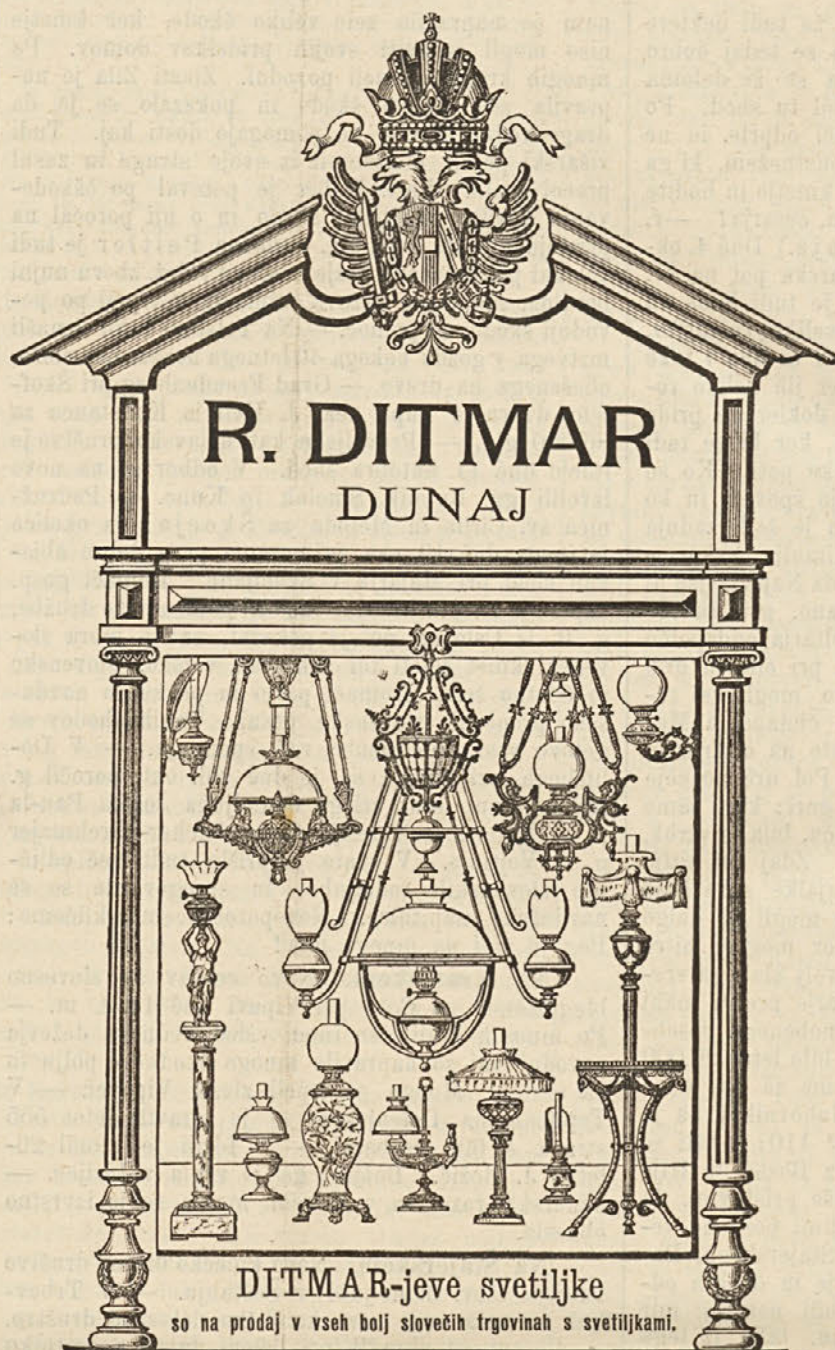
1 steklenica 50 kr., 1/2 tucata 2 gld. 25 kr.

Vse te, kakor tudi vsa druga zdravila razpošilja na vse kraje vsak dan po pošti

lekarna Trnkóczy

zraven rotovža

Ljubljana, Kranjsko.

JAKOB GOVŽE, strugar,

Sušje pri Ribnici na Kranjskem,

priporoča v naročevanje razne strgarske izdelke, kakor mesnice z lajšto, gladke in okrogle z ročo, male in velike krožnike in skledice, pasirirje, kladiva za meso tolči, male in velike valarje, stojala za svetilnice itd., vse iz trpežnega javorjevega lesa. Tudi ima v zalogi ribežne za repo ribati iz belega pleha v 10 vrstah z različnimi velikostmi luknjic.

Cenike pošilja na zahtevanje zastoj.

Pijančljivost

se dá ozdraviti z **antibetinom**,* kakor se je že mnogokrat s sijajnim uspehom pokazalo. **Mnogoštevilna** zahvalna pisma ozdravljenih se na željo brezplačno na ogled pošljejo. — Ker zdravilo nema nobenega okusa, zamore se pijancu dajati tudi brez njegove vednosti. — Ena škatljica velja 2 gld. 20 kr. Dvojna škatljica za bolj zastarane bolne 4 gld. 40 kr. Ako se denar naprej pošlje, dobi naročnik zdravilo brez stroškov na pošti. Naslov prodajalca: **Adler-Apotheke, Lugos, Banat Nr. 721.**

* Ime zavarovano.

Nedavno odlikovano na higijenski razstavi v Londonu s prvim darilom, z zlato kolajno.

Med vsemi do sedaj naznanjenimi sredstvi proti skrnini, trganju po udih, čutniški boleznim v zobeh in glavobolu se od prvih zdravniških veljav kot najboljši pripomoček priporoča

„MIRAKULIN“

ki gotovo pomaga in je najboljšje zdravilo proti tem boleznim. Cena jedni steklenici je 1 gld., po pošti poštne prosto 1 gld. 20 kr. — Dobiva se v lekarni

Löwenapotheke,

Baruch Gyula, Miskolcz št. 188 na Ogerskem.

Vaše blagorodje! Pošljite mi takoj dve steklenici Vašega izvrstnega zdravila, kterega ne morem pogrešati. Spoštovanjem Chalzel N. Budimpešta, 24. maja 1896.

Ker se mi je (Vaš „Mirakulin“ dobro prilagel, pošljite mi takoj dve steklenici. Spoštovanjem Fani Tuč v Geviču, 8. junija 1896.

Pošljite mi še eno steklenico „Mirakulina“, ker mi pomaga za protin v nogah. Ter. Jahoda v Pragi, 16. jun. 1896.

— Pristno le z zgornjo znamko. —

V neki vasi nad Mariborom ob koroški železnici se bo

kmetijsko posestvo

zavolj neugodnih družinskih razmer pod roko prodalo. K posestvu pripada okoli triindeset oralov zemlje ter mlin in žaga; hišno poslopje je še novo in trdno, posebno za kakega trgovca z lesom, zrnjem in vinom pripravno. Vprašanja naj se blagovolijo pošiljati upravnistvu tega lista najkasneje do 10. novembra.

Jakob Petschounik,

usnjarski trgovec

v Celovcu, na novem trgu št. 4 med gostilno pri „Kleeblatt-u“ in Kopper-jevo prodajalnico

priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnega najboljše usnja, kakor tudi pravo rusko irhovino po najnižji ceni. — Prodaja tudi vsakovrstno čevljsko orodje. — Izdeluje in prodaja najizvrstnejšo mast in lak za usnje. — Kupuje vsakovrstne živinske kože za stroj po najvišji ceni.

Slavno občinstvo uljudno vabi na vsakojaki poskus, da se prepriča o kakovosti robe.

Na prodaj

je posestvo, ki ima 20 birnov posetve, 10 oralov gozda, lepe travnike, vse blizu hiše, na ročnem obdelovanju. Ima tudi dosti paše za živino, ktere lahko predi šest do osem glav čez zimo. Poslopje je v dobrem stanu in stoji na ravnem pri cesti. — Prodá za 3400 gold. Janez Briznikar p. d. Bavh v Vesce pri Glinjah. P. Borovlje na Koroškem.

KONJAK,

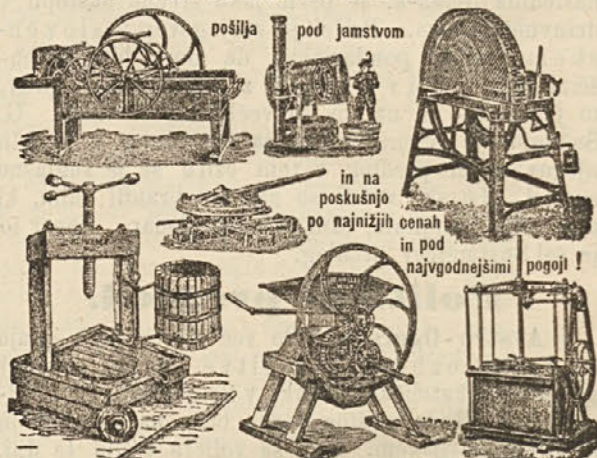
prežgan iz vina lastnega pridelka, priznan kot najboljšje, čudovito učinkujoče in bolečine olajšujoče sredstvo proti protinu, trganju po udih in skrnini. Steklenica velja 1 gld. 20 kr.

Stari konjak, izvrstno zdravilo za želodčne bolezni in proti onemoglosti; steklenica 1 gld. 50 kr.

Razpošilja se po pošti. Kdor vzame štiri steklenice, pošlje se mu franko.

Benedikt Hertl, vlastelin grajščine Golič pri Konjicah (Gonobiz) na Štajerskem.

VSI STROJI ZA POLJEDELSTVO!

Lito železo, narejeno ali prirejeno, za črpalne stroje, bogate ilustrovani 192 strani obsežni ceniki v slovenskem in nemškem jeziku na zahtevanje takoj zastoj.

IG. HELLER, DUNAJ

2/3 PRATERSTRASSE NR. 49.

Preprodajalci se iščjo.

Pozor!

Podpisani priporoča sledeča natorna vina: **Retzer po 24 kr., Dornberger 26 kr., muškatelec po 28 kr., rudeči Tirolec po 20 kr., vsa čisto pristna.**

Dalje: Razne mineralne vode; glavberjevo in grenko (angleško) sol poštne prosto do vsake železnične postaje 100 kilogr. po 4 gld. 50 kr. Otrobe in moko za živino. Roman- in portlandcement po najnižjih cenah. Sploh in port specerijsko blago, moko in žgane pijače v velikem in po drobnem.

Amand Prosen,

v Celovcu, kosarske ulice.